

Лекція 3

Гетероциклічні сполуки.

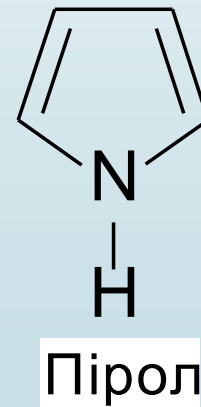
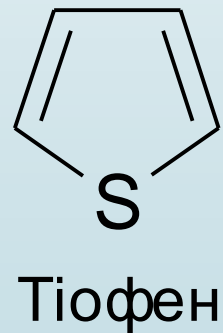
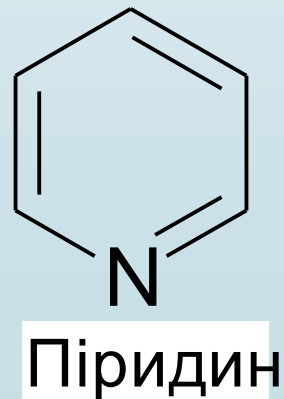
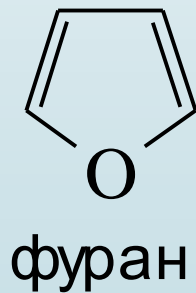
План

1. Класифікація гетероциклічних сполук.
2. Хімічні властивості п'ятичленних гетероциклічних сполук.
3. Властивості шестичленних гетероциклів.
4. Нуклеїнові кислоти та їх властивості.

Гетероциклічні сполуки

Гетероциклічні сполуки – це сполуки, в молекулах яких містяться цикли, до складу яких окрім атомів Карбону входять атоми інших елементів – гетероатоми (від грецьк. “гетерос” – різний) (найчастіше Оксиген, Нітроген, Сульфур).

Гетероциклічні сполуки можуть містити цикли від трьох до семи атомів і містити від одного до чотирьох гетероатомів, але найбільше практичне значення мають п'яти і шестичленні гетероцикли.

Номенклатура гетероциклічних сполуки.

Наявність гетероатома:

окса- (O); тіа- (S); аза- (N)

Розмір циклу - корінь:

-ир- (три-); -ет- або -єт- (чотири); -ол- (п'яти); -ин- (шести);
-еп- (семичленний)

Ступінь насиченості - суфікси:

-идин або –ідин (насичений цикл з атомом Нітрогену);
-ан (насичений цикл без атома Нітрогену);
-ин або –ін (ненасичений цикл).

Гідрованість циклів:

Дигідро-, тетрагідро- частково гідровані цикли з вказуванням номерів атомів, до яких приєднаний Гідроген;

Пергідро повністю гідровані 6- та 7-членні гетероцикли;

2Н – атом Гідрогену приєднаний лише до одного атома циклу

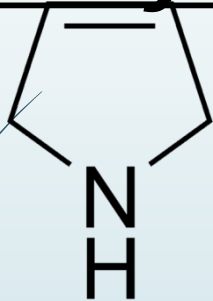
Класифікація гетероциклів:

- За кількістю атомів в

циклі
тричленні, чотиричленні, п'ятичленні,
шестичленні

- За кількістю гетероатомів в циклі:

- За ступенем насичення: насичені і ненасичені

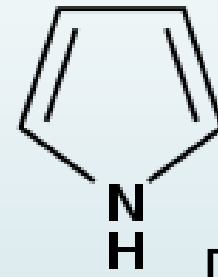
піролін

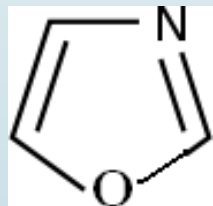
етиленімі
н

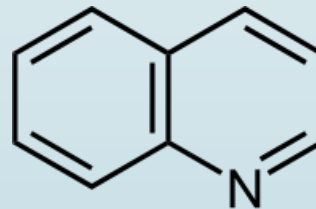
етиленокс
ид

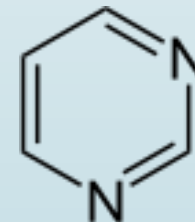
пірол

оксазо
л

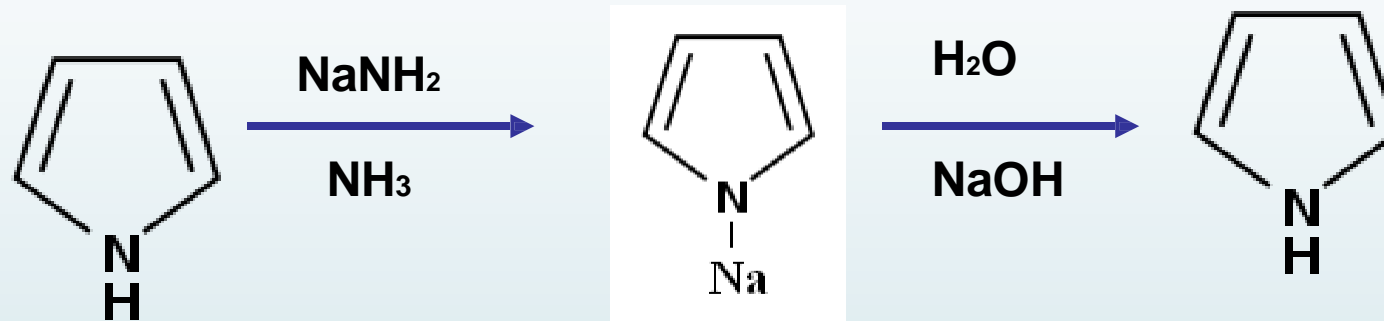
хінолі
н

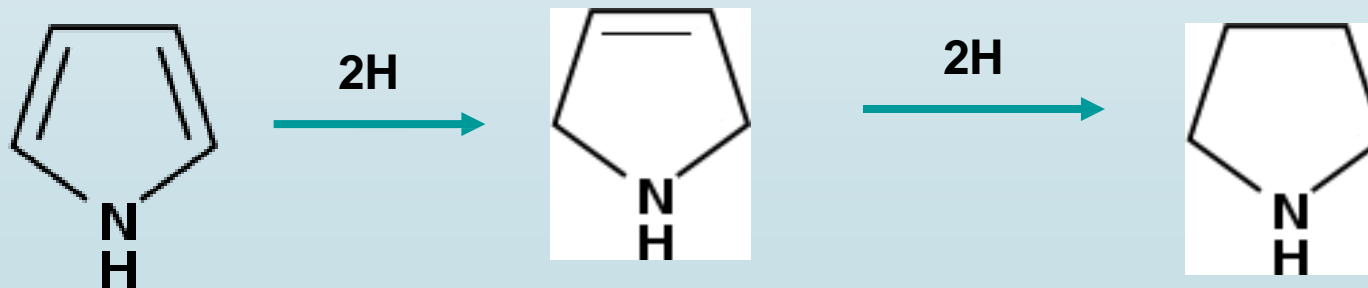
піриміди
н

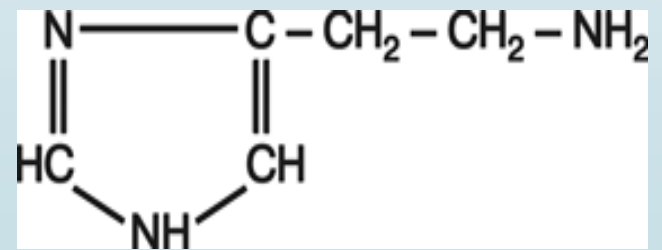
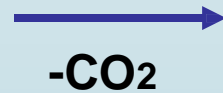
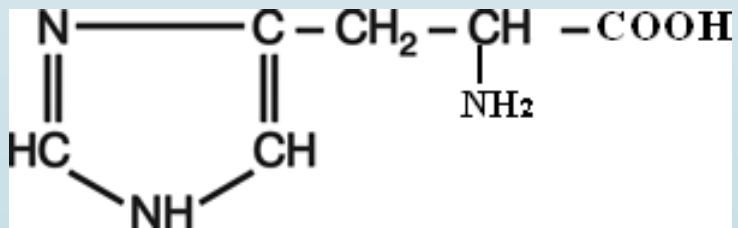
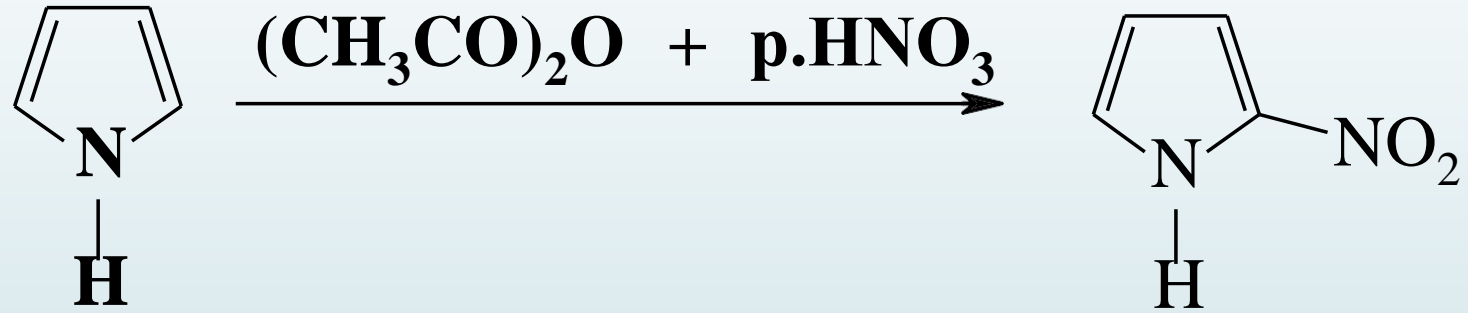
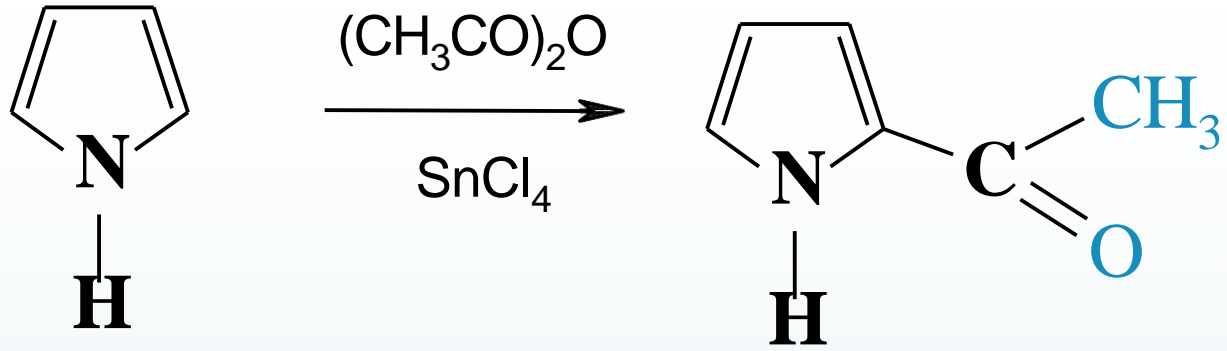
Хімічні властивості п'ятичленних ароматичних гетероциклічних сполук

1. Взаємодія з амідом натрію

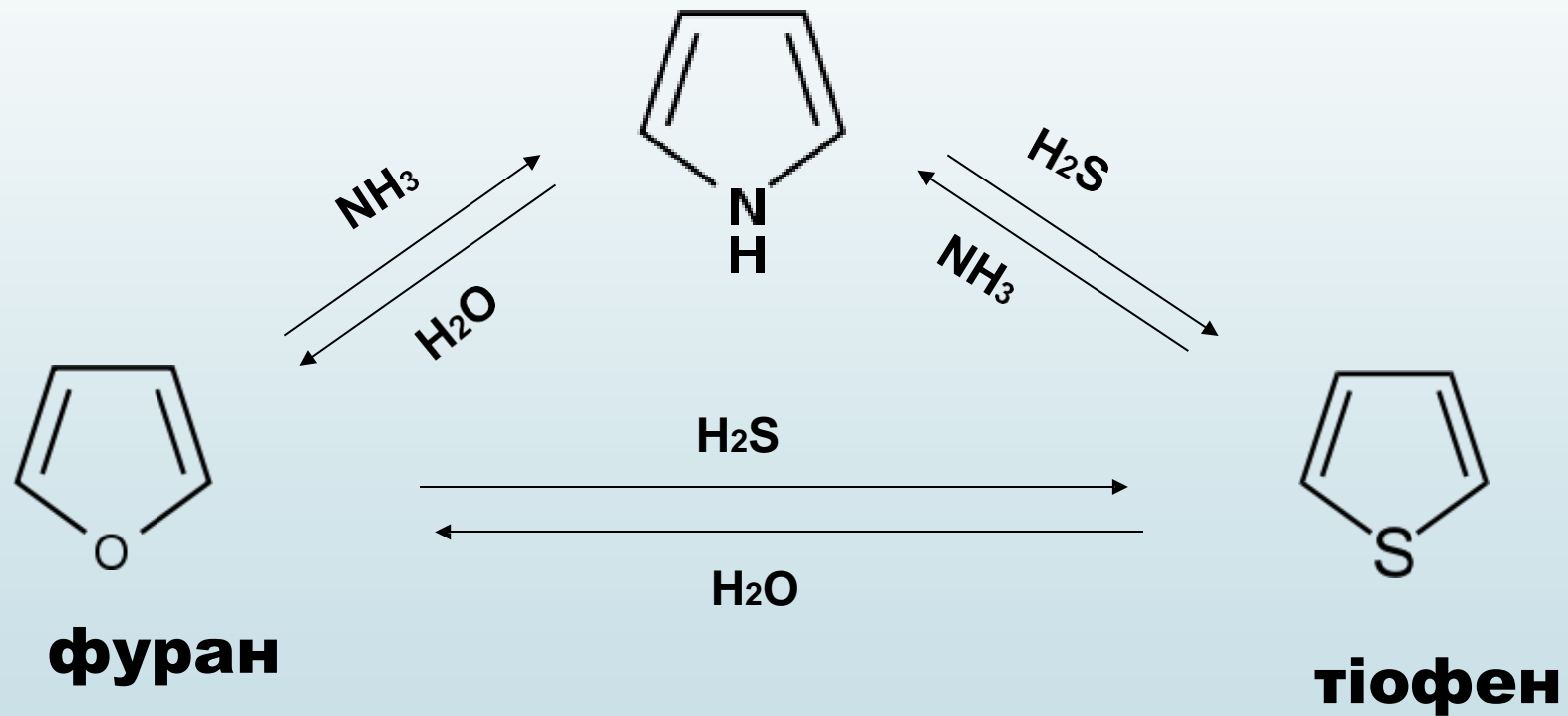

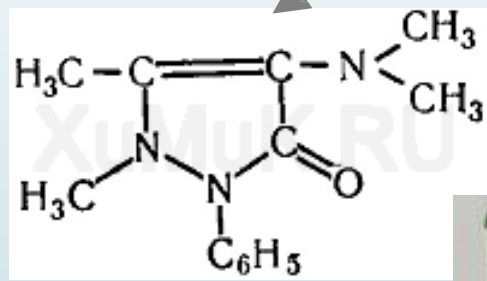
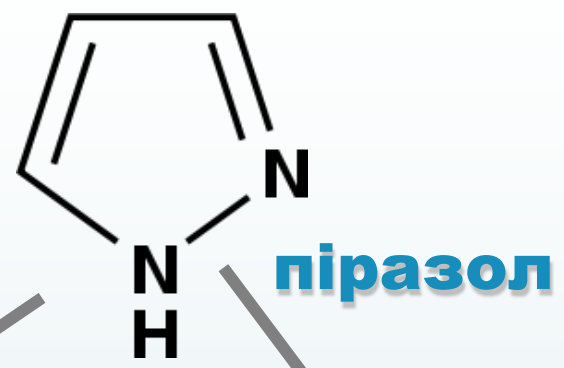
2. Відновлення п'ятичленних гетероциклічних сполук

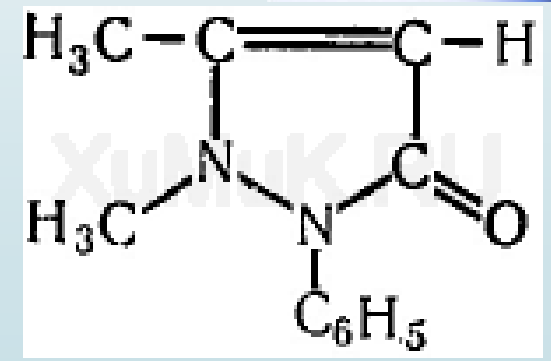

Взаємоперетворення п'ятичлен гетероциклів з одним гетероатомом

амідопірин

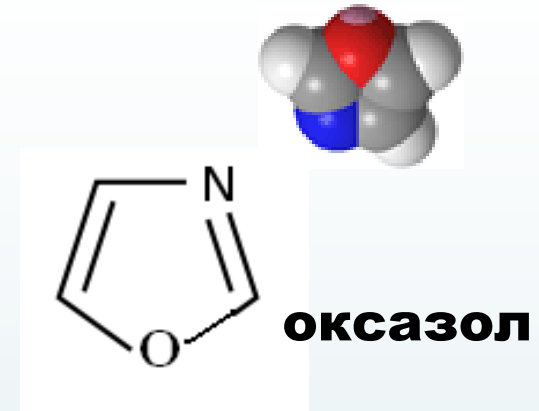
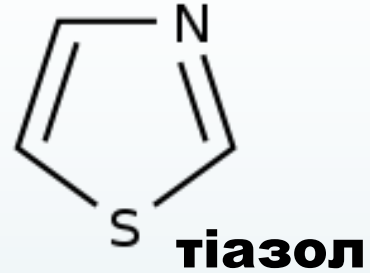

антипірин

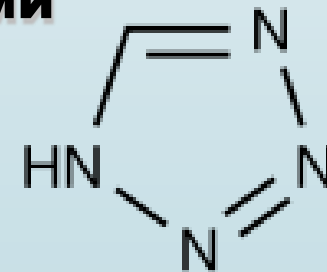
Представники п'ятичленних гетероциклів з двома різними гетероатомами

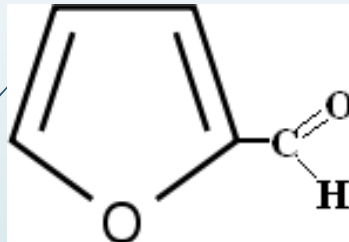
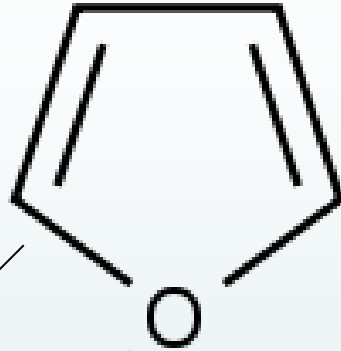
Представники п'ятичленних гетероциклів з трьома гетероатомами

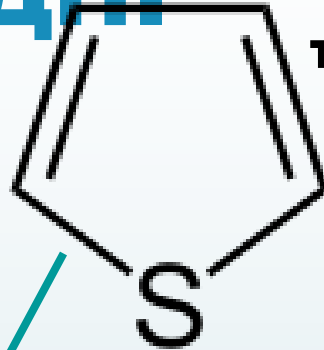
Представники п'ятичленних гетероциклів з чотирма гетероатомами

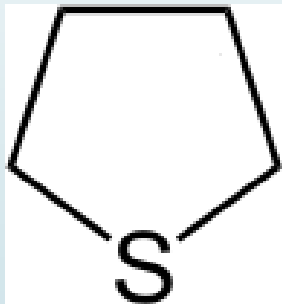
ФУРАН ТА ЙОГО ПОХІДНІ

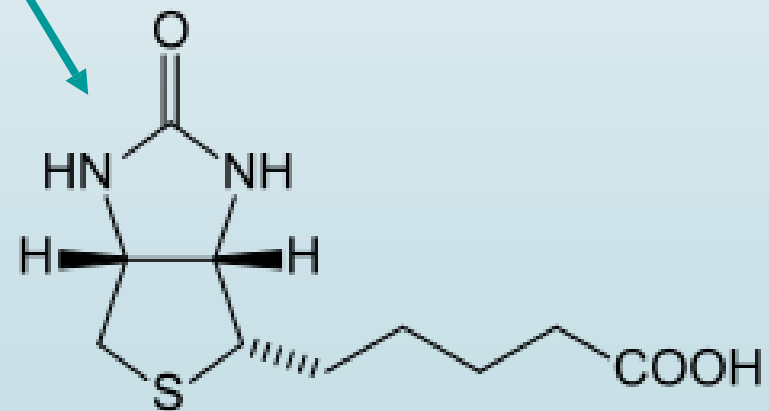
ТІОФЕНА ЙОГО ПОХІДНІ

тіофен

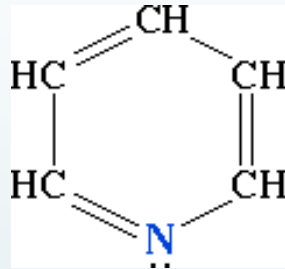
тетрагідротіофен

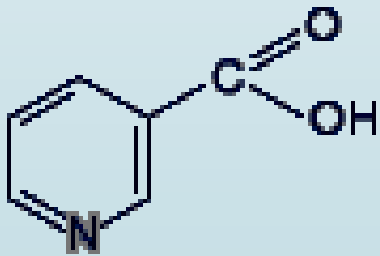
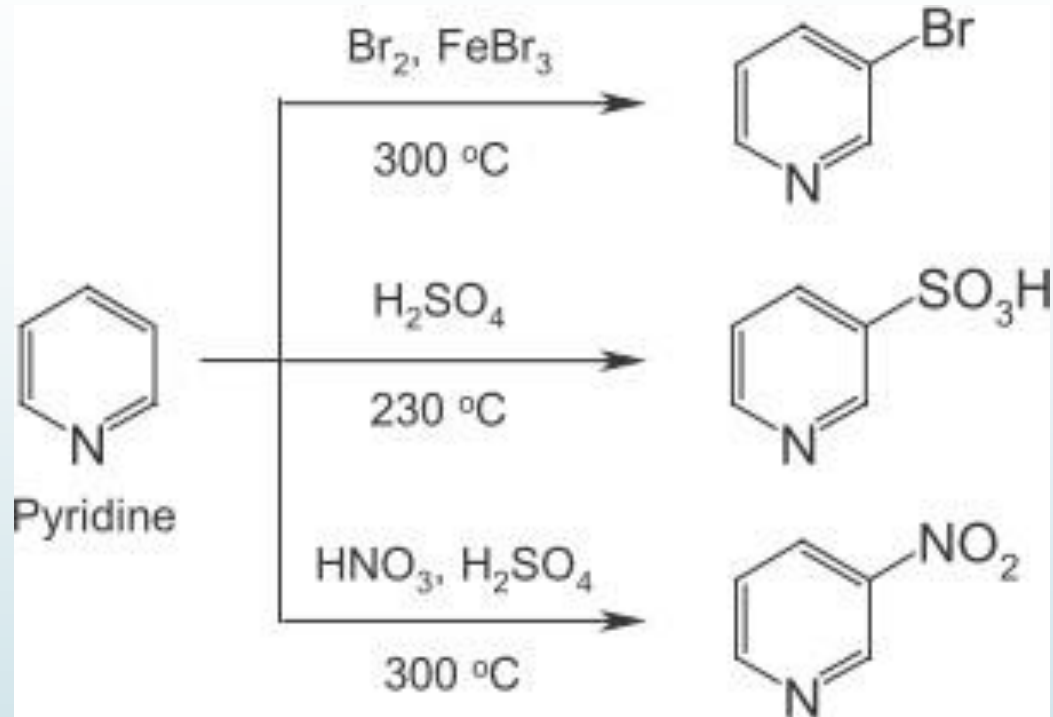
біотин

Шестичленні гетероциклічні

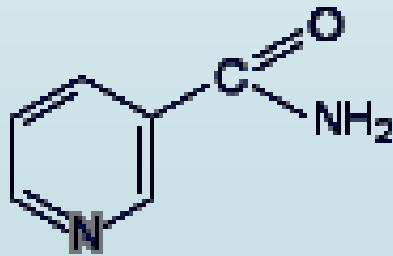
Група піридину

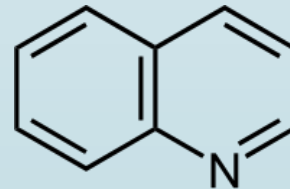
піридин

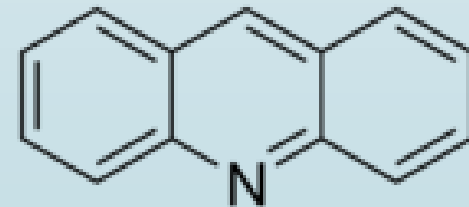
НИКОТИНОВАЯ КИСЛОТА

НИКОТИНАМИД

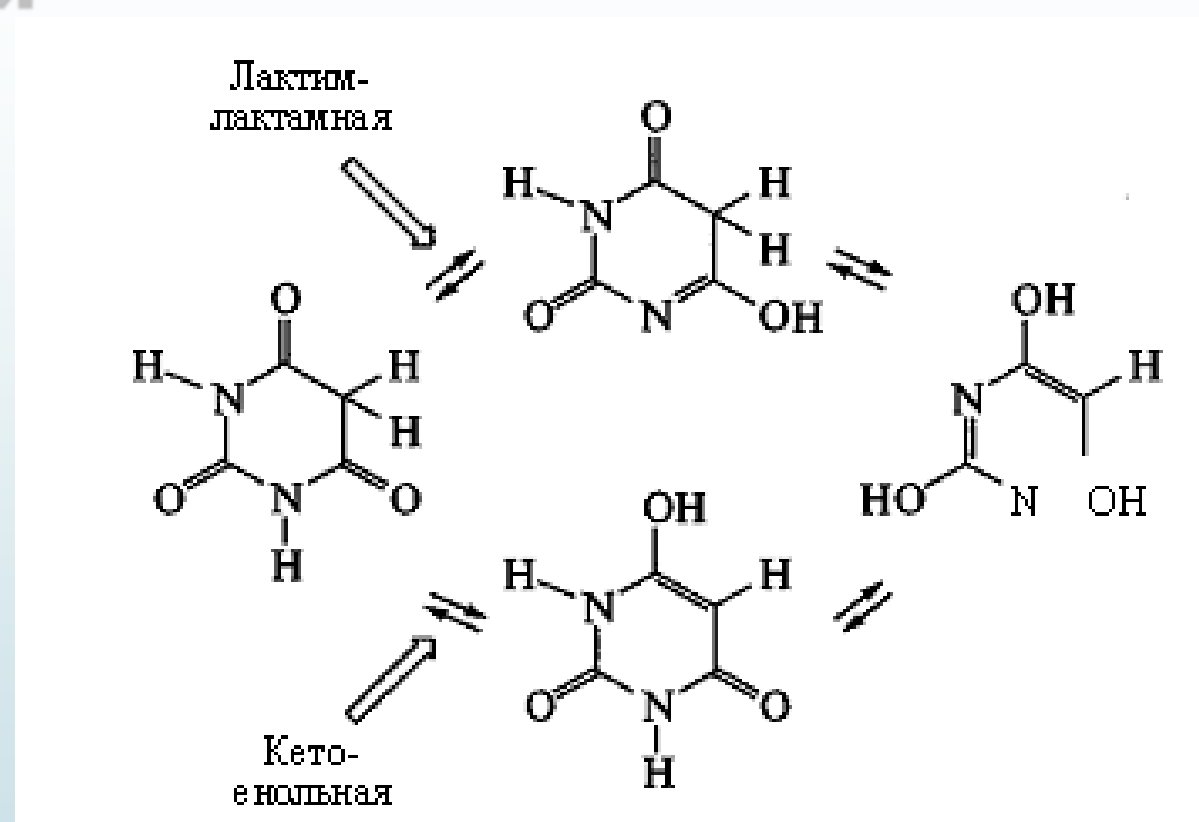
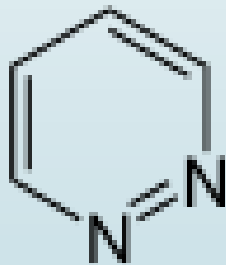
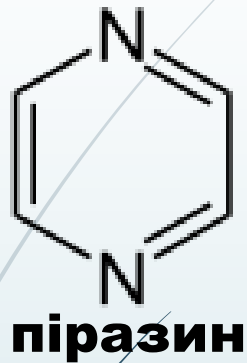
хінолін

акридин

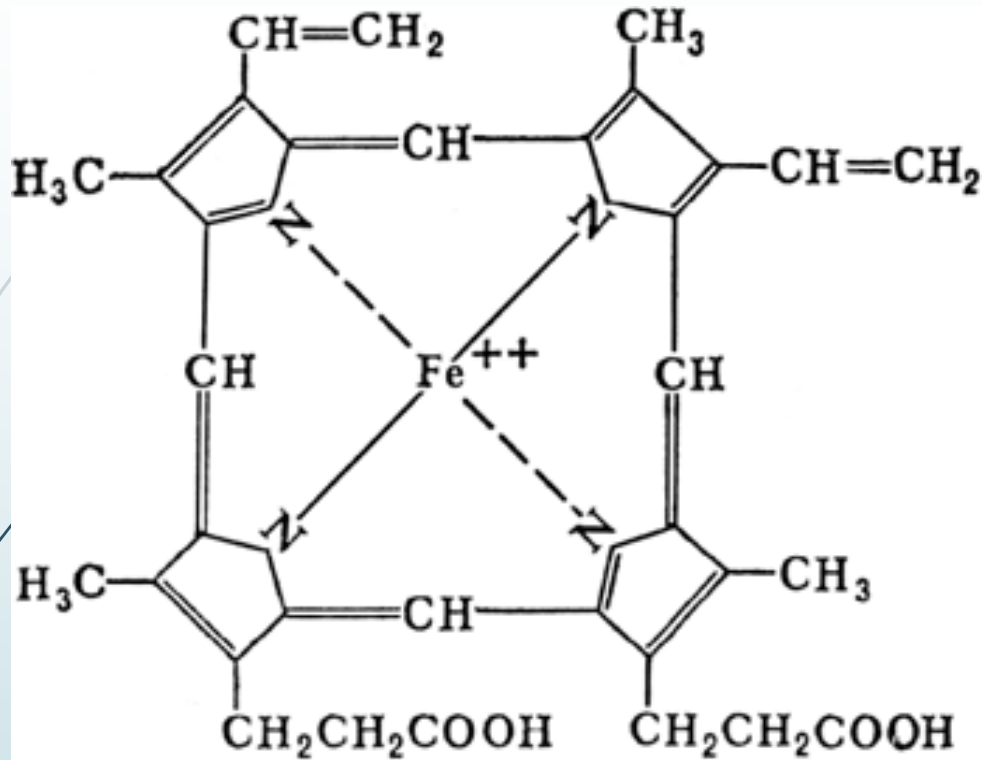
Шестичленні гетероцикли з двома гетероатомами

Шестичленні гетероцикли з двома гетероатомами

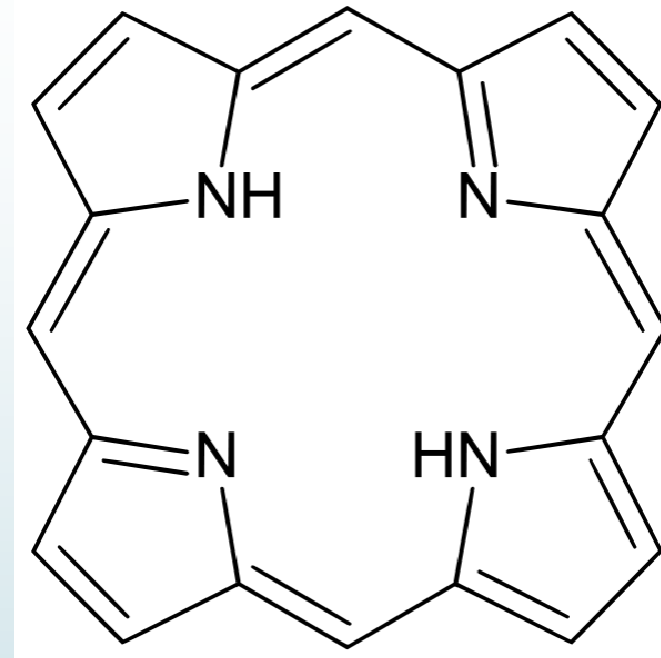

Лактим-лактамна та кето-енольна таутомерія

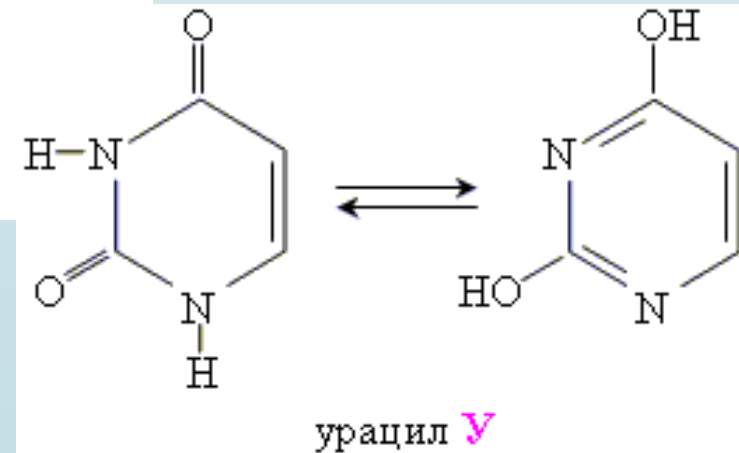
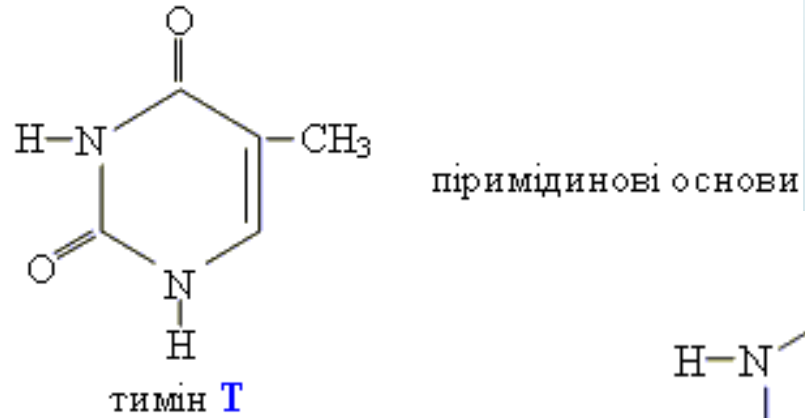
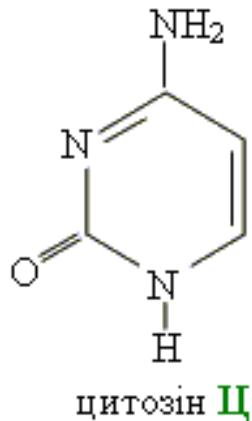
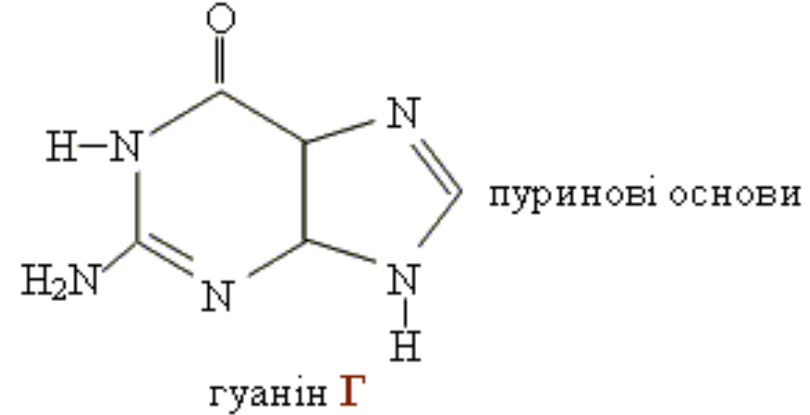
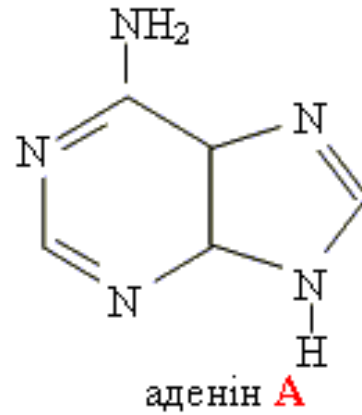
ТЕТРАПІРОЛЬНІ СПОЛУКИ

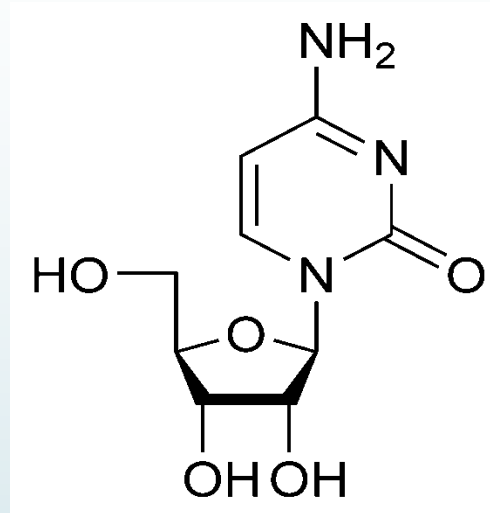
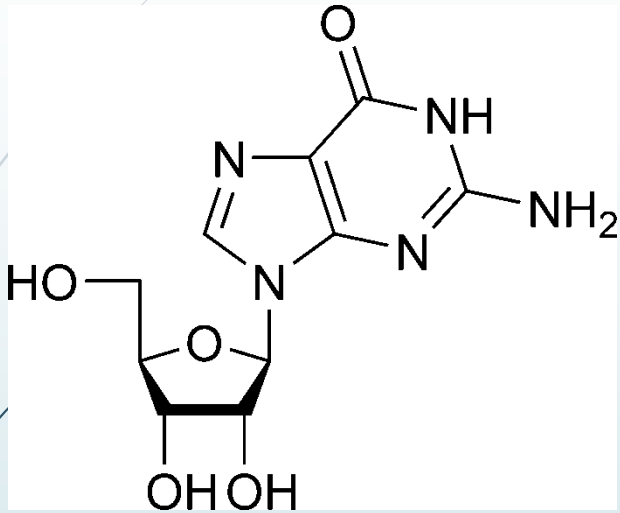
гем

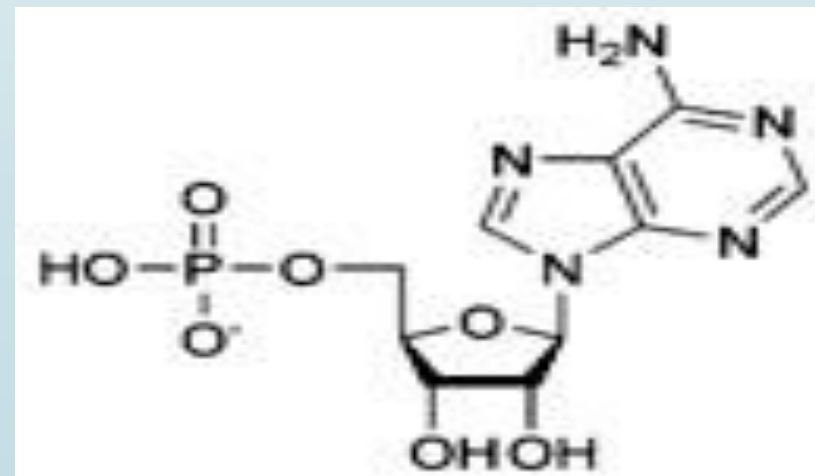
Нуклеїнові кислоти (ДНК та РНК) – це полінуклеотиди, що складаються з мономерних ланок – нуклеотидів (мононуклеотидів)

Нуклеозиди – глікозиди утворені нуклеїновими основами та вуглеводом за допомогою β -глікозидного зв'язку

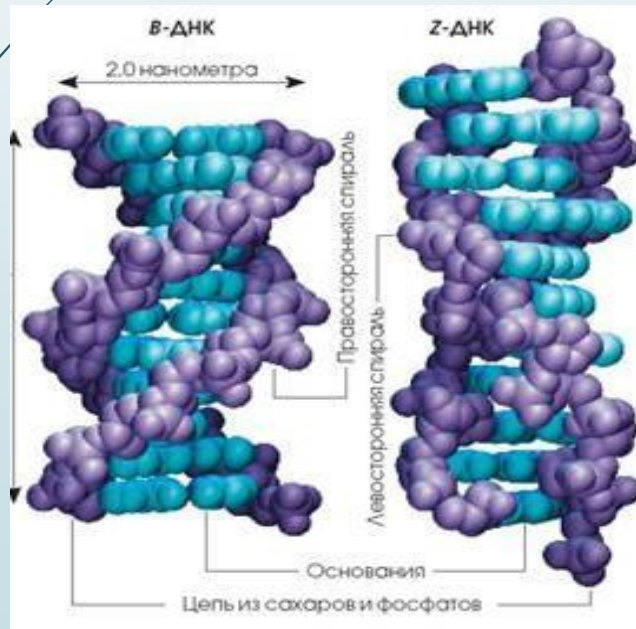
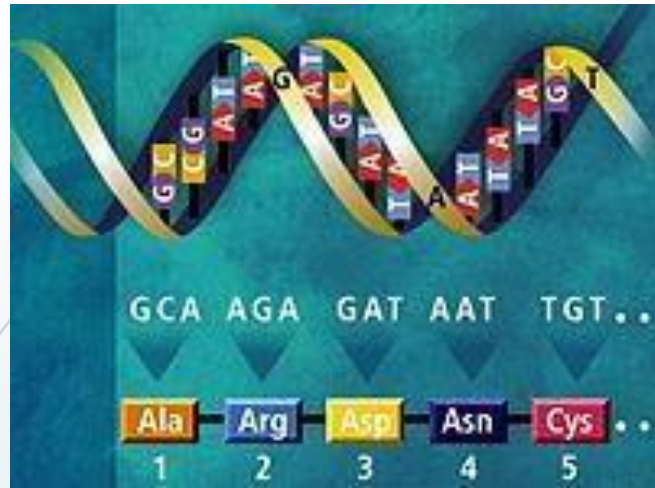

Нуклеотиди – це фосфати нуклеозидів

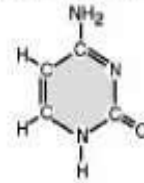

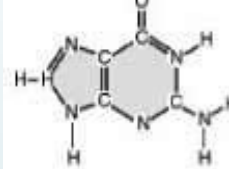
Первинна структура нуклеїнових кислот

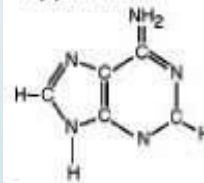
ЦИТОЗИН [C]

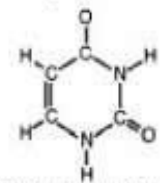
ГУАНИН [G]

АДЕНИН [A]

УРАЦИЛ [U]

ЗАМЕНЯЕТ ТИМИН В РНК

АЗОТИСТЫЕ ОСНОВАНИЯ

РИБОНУКЛЕИНОВАЯ КИСЛОТА

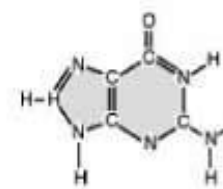

ДЕЗОКСИРИБОНУКЛЕИНОВАЯ КИСЛОТА

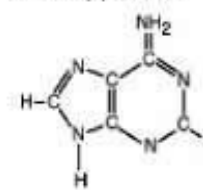
[C] ЦИТОЗИН

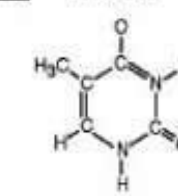
[G] ГУАНИН

[A] АДЕНИН

[T] ТИМИН

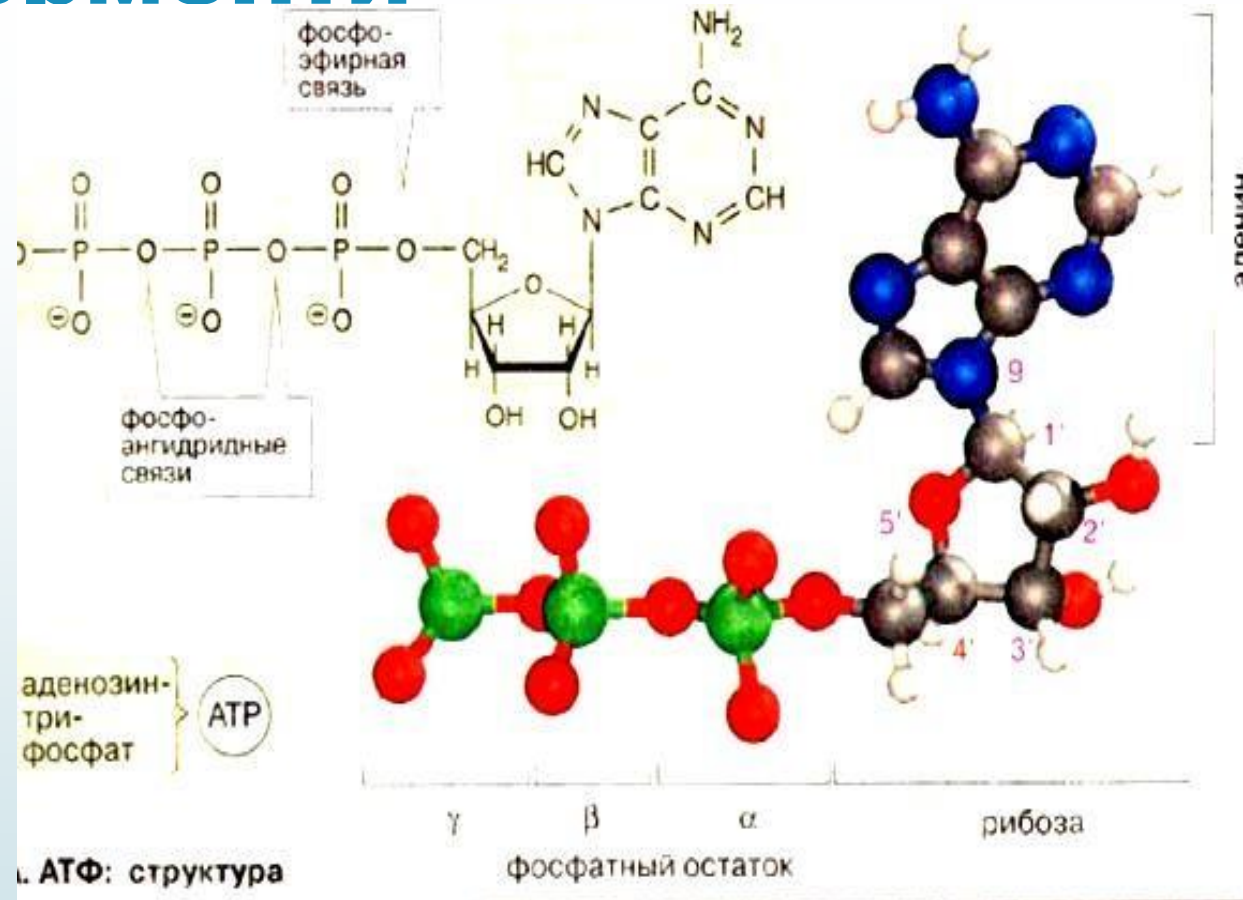
АЗОТИСТЫЕ ОСНОВАНИЯ

АЗОТИСТЫЕ ОСНОВАНИЯ

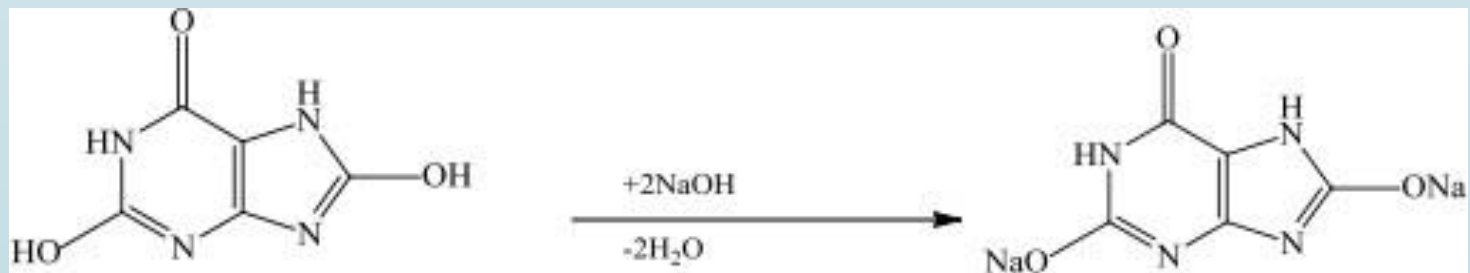
ПАРЫ ОСНОВАНИЙ

САХАРО-ФОСФАТНЫЙ ОСТОВ

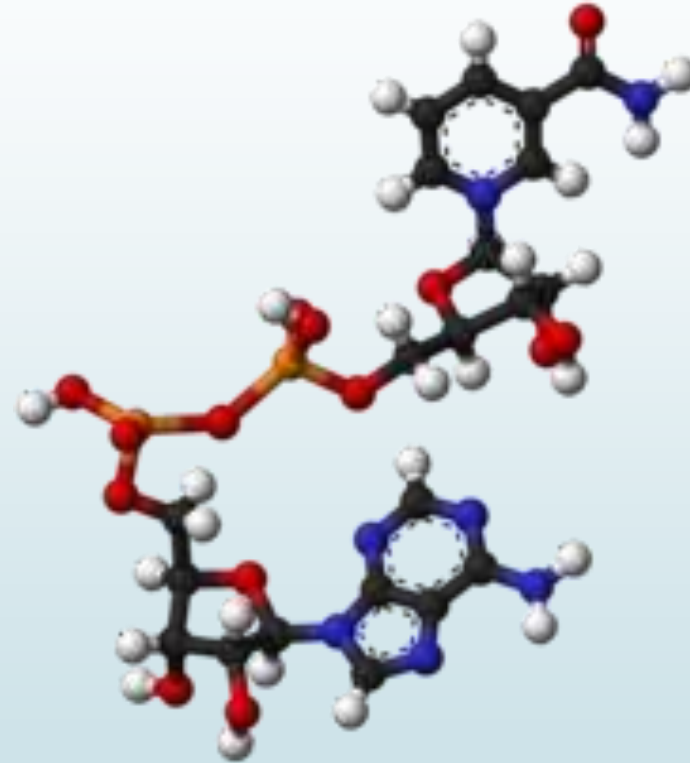
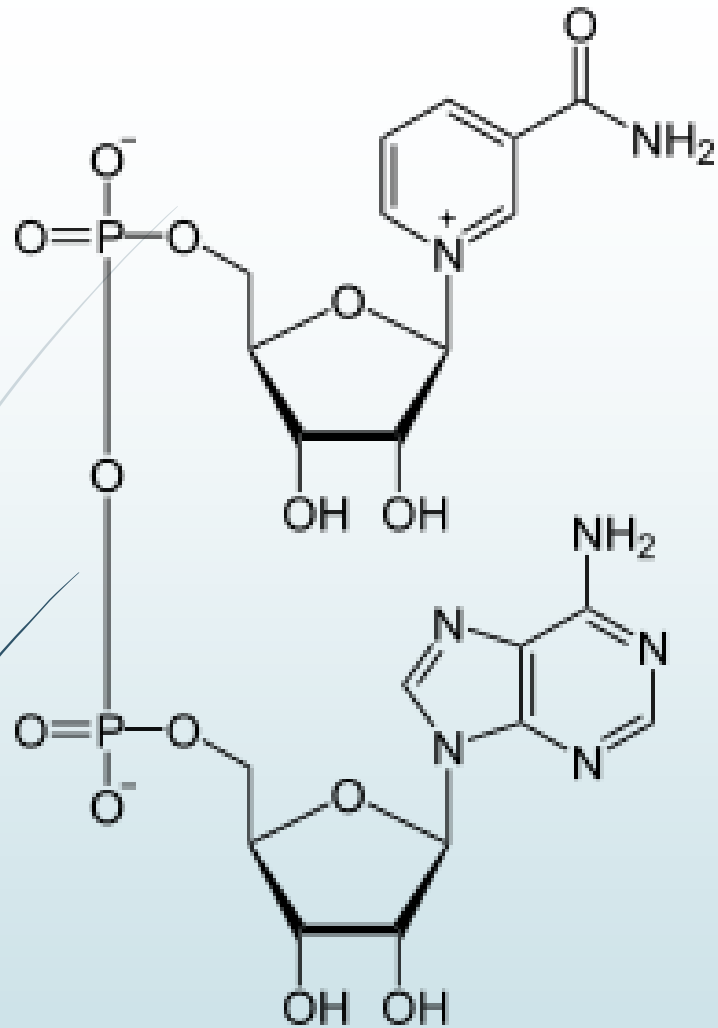
Коферменты

Сечова кислота

Важливі представники гетерофункціональних сполук

Нікотинамідаденіндинуклеотид (НАД)